

Langs de meetlat van de inspecteur

Enig idee wat de sterke punten van je koeien zijn? Of welke punten nog wel verbeterd kunnen worden? Tijdens een 'bedrijfsinspectie' brengen inspecteurs van fokkerijorganisatie CRV dat in beeld. Gekscherend vergelijkt hoofdinspecteur Arie Hamoen het wel eens met een medewerkersonderzoek. 'Met bedrijfsinspectie krijg je een objectief oordeel over het uiterlijk van je koeien. Een inspecteur brengt de sterke en zwakke punten van je koeien in beeld. Dat helpt als je paringen gaat maken.'

Een inspecteur beoordeelt alle vaarzen, benadrukt Arie. 'Ook de dieren waar een veehouder niet verder mee fokt. Die gegevens gebruiken we bij het schatten van fokwaarden. Zo weten we bijvoorbeeld of een stier goede of juist minder goede uiers vererft.'

1 TOETSEN AAN IDEAAL

Bij punt 1 staat hoe de vaarzen gemiddeld scoren voor frame, type, uier, benen en algemeen voorkomen, ofwel het totaalplaatje van de vaars. 'We noemen dat de bovenbalkkenmerken', legt Arie uit. 'De inspecteurs toetsen de vaarzen aan het ideaalbeeld. Ze geven een waardeoordeel en scoren de vaars ten opzichte van de populatie.'

Uier en benen zijn de belangrijkste kenmerken. Zij bepalen samen zeventig procent van de totaalscore. 'Een goede uier en sterke benen zijn belangrijk om probleemloos oud te worden', zegt Arie. Frame telt voor twintig procent. Bij frame kijkt de inspecteur naar de bouw van de koe. 'Is ze niet te groot of te klein, heeft ze een goede kruisligging en is ze zo functioneel gebouwd dat ze oud kan worden?' Type weegt voor tien procent mee. De meeste veehouders denken bij type aan schoonheid, weet Arie. 'Maar eigenlijk gaat het er vooral om dat een vaars de juiste conditie en breedtemaat heeft om goed te kunnen produceren.'

2 ZEER GOED OF ONVOLDOENDE?

Bij punt 2 kun je in één oogopslag zien of er veel variatie is in de veestapel. Het voorbeeldbedrijf heeft een 'uniforme' veestapel, ofwel er is weinig spreiding. De meeste vaarzen scoren tussen de 80 en 84 punten. Anders gezegd: ze scoren goed. 'Lager dan 74 is een onvoldoende, tussen 75 en 79 punten is voldoende, van 80 tot 84 punten is goed en hoger dan 85 punten is zeer goed', legt Arie uit. De allerfraaiste koeien krijgen de score excellent (90 punten of meer). 'Maar dat kan alleen als koeien minstens twee keer gekalfd hebben en ouder zijn dan vier jaar.'

3 LANDELIJK VERGELIJKEN

Nieuwsgierig of jouw bedrijf het beter doet dan dat van anderen? Dat kun je zien bij het landelijk gemiddelde. 'Landelijk geven de inspecteurs gemiddeld altijd een score tussen de 80 en 81 punten', vertelt Arie. 'Dit bedrijf scoort met 81,4 punten dus hoger dan gemiddeld.'

4 VOORUITGANG

Hoe scoor je als bedrijf ten opzichte van de vorige bedrijfsinspecties? Dat zie je bij punt 4. Het voorbeeldbedrijf scoort gemiddeld rond de 82 punten. Het is volgens Arie belangrijk om in het achterhoofd te houden dat een score die jarenlang hetzelfde blijft, tóch betekent dat je vooruitgaat, omdat de basis steeds wordt aangepast. 'Bij melkproductie is het gemakkelijk om vooruitgang te zien. Je hoeft alleen maar naar het aantal liters melk te kijken. Bij bedrijfsinspectie is dat anders. Als je jaar in jaar uit 80 punten scoort, ga je toch vooruit. Dan zeg ik: "Gefeliciteerd, je boekt dezelfde vooruitgang als de gemiddelde veehouder".'

5 HOE ZIET DE KOE ERUIT?

Hoogtemaat, voorhand, inhoud. Op het onderste deel van het formulier staan achttien kenmerken onder elkaar. Samen vormen ze de zogenoemde onderbalk. 'Op basis van die kenmerken kun je je een voorstelling maken van hoe de koe eruitziet. Is ze groot of klein, heeft ze kromme of rechte benen en zijn haar spenen kort of juist lang', geeft Arie aan. Voor elk kenmerk krijgt een vaars een score die varieert van 1 tot 9. Het landelijk gemiddelde van elke score is vijf. Niet voor elk kenmerk geldt: hoe hoger het cijfer hoe beter, haast Arie zich te zeggen. 'Voor de meeste kenmerken bestaat er een optimum, bijvoorbeeld voor de inhoud, de ligging van het kruis of de lengte van de spenen. Een zeven is dan niet per se beter dan een vijf. Bij beengebruik en de meeste uierkenmerken is dat anders. Daar wil je wel graag een zo hoog mogelijke score.' Arie vindt het onderste deel van het formulier het belangrijkste deel. 'Het helpt je bij het maken van paringen. Stel dat de benen van jouw koeien gemiddeld aan de kromme kant zijn. Dan is het slim om juist stieren te kiezen die iets rechttere benen vererven.'

Een hoog gemiddelde voor exterieur of uiterlijk is niet alleen een kwestie van een goede paring, stelt Arie. 'Je kunt alleen hoog scoren als je het over de hele linie goed doet. Dus ook huisvesting, voeding en opfok van kalveren moeten goed voor elkaar zijn. Andersom geldt dat je niet fokkerij de schuld kunt geven als je al jarenlang ondergemiddeld scoort. Misschien moet je dan eens goed naar je management kijken.'

Bovenbalk, exterieur, frame. Voor sommige boerinnen is het misschien gesneden koek. Maar duizelt het jou als boerin als je deze termen voorbij hoort komen? Lees dan snel verder. Hoofdinspecteur Arie Hamoen van CRV neemt ons bij de hand voor een lesje 'bedrijfsinspectie', ofwel koeien scoren op uiterlijk.

TEKST INGE VAN DRIE

BEDRIJFSINSPECTIE uitslag Bedrijfsoverzicht

Postbus 454, 6800 AL Arnhem

Verwerkingsdatum 23/03/17 Blad 1/1

1		Datum Bedrijfsinspectie 13-02-2017 Keuringsstandaard Z										
	Aantal	Frame	Type	Uier	Beenwerk	Bespieling	Alg. voorkomen					
Deze Bedrijfsinspectie	12	83.5	81.6	80.9	80.5		81.4					
Aantallen verdeling												
2	≤ 74											
	75 - 79	1	3	3	3		1					
	80 - 84	7	8	8	9		11					
	≥ 85	4	1	1								
3	Landelijk	80.7	80.9	80.6	80.0		80.4					
Voorgaande Bedrijfsinspecties												
4	September 2014	16	84.4	81.9	81.9	81.9	82.5 \ 82.4*					
	Januari 2014	9	84.0	82.8	82.9	81.8	82.9 \ 82.8*					
	April 2013	17	82.6	81.9	81.4	82.7	82.2 \ 82.0*					
	Juni 2012	10	82.0	81.5	81.5	81.1	81.6 \ 81.3*					
Bedrijfs-gemiddelden												
	Vaarzen	76	83.4	81.9	82.2	81.7	82.3					
	2e kalfs koeien											
	Oudere koeien	1	88.0	89.0	90.0	85.0	88.0					
	Totaal	77	83.5	82.0	82.3	81.8	82.4					
5	Deze Inspectie	Bedrijfs-gemiddelde	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
	Hoogtemaat	151.8	148.6	klein								groot
	Voorhand	4.4	4.5	smal								breed
	Inhoud	5.9	5.4	weinig								veel
	Openheid	5.3	4.8	weinig								veel
	Conditie-score	4.3	5.0	weinig								veel
	Kruisligging	6.0	5.3	oplopend								hellend
	Kruisbreedte	5.9	5.1	smal								breed
	Beenstand achter	4.4	5.0	hakkig								recht
	Beenstand zij	4.9	4.7	recht								krom
	Klauwhoek	4.8	5.3	weinig								veel
	Beengebruik	4.9	5.3	zwak								krachtig
	Vooruieraanhechting	4.7	5.2	los								vast
	Voorspeenplaatsing	5.3	5.3	wijd								nauw
	Speenlengte	6.2	5.5	kort								lang
	Uierdiepte	4.8	5.3	diep								ondiep
	Achteruierhoogte	5.3	6.0	laag								hoog
	Ophangband	5.3	5.6	zwak								sterk
	Achterspeenplaatsing	5.0	5.6	wijd								nauw
	Melksnelheid	4.9	4.9	traag								snel
	Karakter	5.2	5.5	nerveus								rustig

* Algemeen voorkomen is gecorrigeerd voor genetische vooruitgang